

RAZVOJNA MOTNJA KOORDINACIJE ALI DISPRAKSIJA

Kako jo prepoznamo in kako pomagamo

Priročnik za starše

POMEN GIBANJA

Gibanje je osnovna potreba, s katero se ljudje rodimo in predstavlja temeljno razvojno-spoznavno dejavnost. Otroci od rojstva naprej z gibanjem raziskujejo svet okoli sebe, se sporazumevajo z okolico in vstopajo v številne interakcije z okoljem, preko katerih so deležni novih izkušenj in znanj. S tem urijo in nadgrajujejo svoje gibalne spretnosti, krepijo kognitivne procese (zbranost, pomnjenje, mišljenje, učenje) in tako vzpostavljajo osnovo za nadaljnji celostni razvoj. V času mladostništva in odraslosti gibalne aktivnosti prevzamejo vlogo prostočasne, sprostitvene dejavnosti in priložnosti za druženje, obenem pa predstavljajo enega ključnih dejavnikov za krepitev in ohranjanje zdravja.

Ljudje imamo različne gibalne spretnosti. Nekateri so bolj, drugi manj spretni, spet tretji se soočajo in spopadajo z različnimi težavami, stanji in boleznimi, ki lahko vplivajo na njihove gibalne zmožnosti in priložnosti. Spodbudno, gibanju naklonjeno okolje je pomemben dejavnik za reševanje morebitnih gibalnih problemov. Gibalne spretnosti namreč predstavljajo večino, ki jo lahko z redno dejavnostjo urimo in izboljšujemo.

Ali veš, da Svetovna zdravstvena organizacija priporoča, da intenzivnejšemu gibanju namenimo vsaj uro na dan?

Sam se gibljem še več! Če uporabljam zaslonsko tehnologijo 45 minut, potem preživim na igrišču dvakrat toliko časa.

KAJ JE RAZVOJNA MOTNJA KOORDINACIJE?

Razvojna motnja koordinacije (v nadaljevanju RMK) je nevrorazvojna motnja, za katero so značilne težave pri učenju, načrtovanju in izvajanju koordiniranih gibalnih spretnosti. Kaže se predvsem kot nerodnost, upočasnjenost, oteženo usvajanje in nenatančno izvajanje gibalnih dejavnosti ter se ne pojavlja kot posledica drugih zdravstvenih stanj (npr. cerebralna paraliza).

V Sloveniji je RMK poznana tudi pod pojmom dispraksija in opredeljena kot ena izmed specifičnih učnih težav. V tej knjižici bosta izraza uporabljena kot sopomenki. Ob zapisanih težavah z organizacijo in izvedbo finomotoričnih (drobni gibi rok) in grobomotoričnih dejavnosti (veliki gibi celotnega telesa) se primanjkljaji izražajo tudi na področju zaznavanja, prostorskega zavedanja, načrtovanja in organizacije misli ter artikulacije govora.

Pojavi se ob rojstvu ali v zgodnjem otrokovem razvoju ter z leti ne izzveni, pač pa posameznika spremlja vse življenje. Težave se navadno najizraziteje pokažejo v času šolanja, kjer pomembno vplivajo na otrokove zmožnosti in dosežke pri pouku športa, tehnike ter na področju pisanja in geometrijskega risanja pri matematiki.

V času mladostništva in odraslosti lahko pomembno vpliva tudi na socialno-emocionalno doživljanje samega sebe ter na zaposlitvene možnosti.

VZROKI ZA NASTANEK

Vzroki za pojav RMK še niso znani, prevladuje pa mnenje, da jo povzročijo prekinitev živčnih poti v možganih, po katerih živčne celice prenašajo čutne informacije in narekujejo gibalne ukaze mišicam.

Naši možgani so kot računalnik in v računalnikih je ogromno žic ... V mojih možganih pa so te še prepletene in vijugaste.

Marta, 8 let

Bolj znani kot vzroki so dejavniki tveganja za nastanek RMK. Ti so:

dedna pogojenost, prezgodnji porod, nizka obporodna teža otroka, bolezni matere v času nosečnosti, uživanje psihoaktivnih sredstev (alkohol, droge) in kajenje med nosečnostjo.

POJAVNOST

V literaturi najdemo različne navedbe o razširjenosti RMK, številke pa se gibljejo od 1,8 pa vse do 10 % populacije, pri čemer najpogosteje zasledimo 5–6% pojavnost. Štirikrat pogosteje se pojavlja pri dečkih kot pri deklicah.

5 – 6%

Glede na ocene pojavnosti se učitelj pri pouku v vsakem razredu sreča vsaj enim učencem z RMK, najverjetneje z dečkom.

RMK se najpogosteje pojavlja skupaj z motnjo pozornosti, z govorno-jezikovnimi motnjami, z motnjami avističnega spektra ter z bralno napisovalnimi motnjami (disleksija, disgrafija). Pogosto se izraža tudi kot značilnost neverbalnih specifičnih učnih težav.

Saj veste, kako disleksija povzroči, da se ljudem pomešajo črke pri branju? Dispraksija je podobna, le da poskrbi, da se namesto črk premešajo gibi telesa.

Ben, deček z RMK

PREPOZNAVNI ZNAKI RMK

Strokovnjaki pri otrocih RMK navadno opredelijo v šolskem obdobju, v predšolskem obdobju pa govorimo o (visokem) tveganju za pojav RMK, saj se motorične sposobnosti otrok tedaj še razvijajo.

V prvih dveh letih življenja nas lahko na morebitne kasnejše težave opozarja nemirnost, razdražljivost in jokavost dojenčka, težave pri hranjenju in požiranju in poznejše doseganje nekaterih razvojnih mejnikov (izpusti fazo kobacanja, kasneje samostojno sedi in shodi, kasneje spregovori ...).

Pri predšolskih otrocih so najpogostejši prepoznavni znaki:

- slabše finomotorične spretnosti (težave pri drži pisala in uporabi škarij, težave pri rabi jedilnega pribora ter rabi drugih potrebščin in pripomočkov);
- gibalna okornost in težave pri grobomotoričnih dejavnostih (težko sedi pri miru, težave pri skakanju in poskokih, pri igranju z žogo, pri učenju vožnje s kolesom ...);
- pogosto se ponesreči zaletijo v druge osebe ali predmete, brez pravega razloga padejo.

Pri šolskih otrocih pa se lahko pojavijo še drugi znaki:

- vztrajanje težav pri vzdrževanju ravnotežja;
- počasnost pri pisanju, slabo berljiva pisava;
- težave pri samostojnem oblačenju, pri zavezovanju vezalk;
- slabši kratkoročni spomin (slabše pomnjenje in upoštevanje sestavljenih navodil in novih pravil, pozabljanje zahtev iz preteklega dne, pozabljanje in izgubljanje šolskih potrebščin ...);
- težave s pozornostjo in koncentracijo.

Zaradi neuspešnosti pri športu in siceršnjih gibalnih težav lahko predvsem mladostniki doživljajo velike stiske, težje najdejo prijatelje in imajo slabšo samopodobo.

Otrok ima v glavi sliko, kako naj bi izvedel enostavno dejavnost. Težava se pojavi, ko je potrebno podobo pretvoriti v dejanski gib (težave pri nalivanju soka, hoji po stopnicah, rabi vilice, česanju ...).

Težave so lahko prisotne pri načrtovanju, organizaciji in izvedbi zaporedja korakov, potrebnih za dokončanje posamezne dejavnosti (težave pri vezanju vezalk, postiljanju postelje, vožnji s kolesom, oblačenju ...).

RMK se pri vsakem posamezniku izraža na drugačen, edinstven način.
Pojavlja se lahko v

lažji, zmerni ali težki obliki.

Otrok ima lahko težave pri koordiniranju mišic govornega aparata, potrebnih za izreko besed. Tej obliki rečemo tudi **verbalna dispraksija**.

Pomoč najučinkoviteje nudijo logopedi z vajami za krepitev izreke in mišic govornega aparata.

S težavami se otrok lahko sooča pri razumevanju prostorskih odnosov, kar se izrazi tedaj, ko je potrebno iz posameznih delčkov sestaviti neko celoto (npr. geometrijsko risanje, dejavnosti pri likovnem pouku, prerinjanje vzorcev, diagramov ...).

KAKO LOČIMO RMK OD NERODNOSTI?

Pri otroku zaznana nerodnost je lahko posledica številnih dejavnikov. Otroci v najzgodnejšem obdobju življenja različno hitro dozorevajo in različno hitro dosegajo posamezne razvojne mejnike. Prav tako so nekateri otroci pri usvajanju gibalnih dejavnosti bolj ali manj spretnejši od drugih in povsem normalno je, da se otroci ob začetnem spoprijemanju z novimi gibalnimi veščinami srečujejo s težavami in izzivi. Otroku moramo tedaj omogočiti več možnosti za pridobivanje tovrstnih izkušenj in urjenje novih gibalnih veščin. Praviloma naj bi začetne težave ob dovolj vaje izzvenele. V kolikor pa so težave pri izvajanju posameznih gibalnih dejavnosti trdovratnejše in kljub številnim gibalnim priložnostim za usvajanje veščin in otrokovemu trudu ne izzvenijo, pa je smotno, da se obrnemo po pomoč k strokovnjakom.

Mamiii, padel sem! Nikoli ne bom znal voziti kolesa tako dobro kot Miha.

Ne skrbi Peter, šele prvič si na kolesu in dobro ti gre. Ko boš poskusil naslednjič, ti bo že lažje.

KAKO LAHKO POMAGAMO STARŠI?

S strani staršev vsak otrok potrebuje razumevanje in oporo, zato je pomembno, da se o otrokovi motnji najprej dobro podučimo. Otroku povejmo, da opažamo njegov trud, ki ga v posamezno gibalno dejavnost vlaga, ob tem pa ga bodrimo in **pohvalimo napredek**.

Otroci z RMK se lahko naučijo vseh gibalnih aktivnosti, a ker se jih ne zmorejo naučiti zgolj spontano in s posnemanjem kot drugi otroci, potrebujejo več spodbude in pomoči odraslih. Za usvojitev posamezne veščine potrebujejo več časa kot vrstniki, kvaliteta izvedbe pa bo najverjetneje nižja. Cilj je, da otroka naučimo strategij, ki mu bodo v pomoč pri izvrševanju vsakodnevnih nalog. Pomembno je, da se usmerimo tudi v **krepitev otrokovih močnih področij**, saj so otroci z RMK lahko uspešni kljub soočanju z izzivi na področju gibanja.

ustvarjalnost

smisel za humor

vztrajnost

iznajdljivost

razmišljanje izven okvirjev in
ustvarjalne rešitve problemov

dobre komunikacijske
spretnosti

**MOČNA PODROČJA
OTROK Z RMK**

dober besedni
zaklad

empatija in
pripravljenost
pomagati drugim

uspešni predvsem pri matematiki

Poskrbimo, da otrok pridobiva gibalne izkušnje v skladu z naravnim potekom gibalnega razvoja. Ne prehitvajmo otrokovih trenutnih zmožnosti in predenj ne postavljajmo previsokih zahtev.

Spodbujajmo ga h gibanju in telesni vadbi; le tako bo okrepil mišice telesa, potrebne za izvedbo številnih motoričnih dejavnosti. Bodimo mu za vzor tudi z lastno aktivnostjo.

Izbirajmo dejavnosti, ki ga veselijo in poskrbimo za pogoste in krajše vaje; tako bo otrok ohranil motivacijo in postal uspešnejši.

Povejte mu, da se s podobnimi izzivi kot on soočajo tudi znani in uspešni ljudje, kot naprimer:

- Daniel Radcliffe – igralec, znani čarovnik iz filmov o Harryju Potterju,
- Cara Delavigne – igralka in manekenka,
- Florence Welch – glasbenica in pevka skupine Florence and the Machine,
- Jamie Lambert – pevec in igralec,
- David Bailey – fotograf.

Dispraksija pomeni, da moram vložiti več truda v to, da pripravim svoje možgane in telo, da postaneta najboljša prijatelja.

Toby, 8 let

AKTIVNOSTI ZA SPODBUJANJE GIBALNIH SPRETNOSTI

Primanjkljaji, ki so značilni za RMK, poleg zmožnosti organizacije in otrokove iniciativnosti, najbolj ovirajo zmožnost načrtovanja in izvedbe gibalnih dejavnosti.

Finomotorične spretnosti so pomembne pri vrsti dejavnosti, povezanih z vsakodnevnimi opravili. Spretnosti prstov so potrebne pri risanju in pisanju, zapenjanju gumbov, za vezovanju vezalk, striženju s škarijami ... Za krepitev mišic v dlaneh in urjenju spretnosti prstov imamo starši na voljo veliko priložnosti. Otroku omogočimo, da te spretnosti pridobiva in uri skozi igro.

Nekaj primerov finomotoričnih dejavnosti: natikanje perlic na vrstico, sestavljanje kock, premeščanje manjših predmetov s pinceto, gnetenje plastelina, gline, testa, izdelovanje trgank, igre s ščipalkami za perilo, privijanje vijakov ...

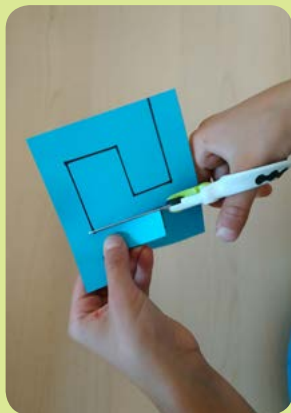
Pri enostavnejših finomotoričnih vajah je otroku potrebno dejavnost prikazati in razložiti, nato je potrebne le še čim več vaje skozi igro in po potrebi več naše dodatne pomoči.

Sestavljeno aktivnost moramo razdeliti na krajše zaključene korake, ki jih otroku z RMK prikažemo in razložimo vsakega posebej. Šele ko usvoji prvi korak posamezne aktivnosti, lahko pričnemo z naslednjim.

Primer take dejavnosti je uporaba škarij, ki jo ponazarjamo s spodnjimi koraki.

1. Otroku razložimo in pokažemo pravilno držo škarij.
2. Otrok škarje najprej zgolj odpira in zapira; tako krepi pravilni prijem in moč v rokah, ki je potrebna pri izrezovanju.
3. Otroku ponudimo kratke lističe (širine 1,5–2 cm), ki jih prime z drugo roko.
4. Lističe s striženjem krajša. Tako zagotovimo veliko število ponovitev giba, ki ga urimo ter zagotovimo krepitev moči v roki, potrebne za odpiranje in zapiranje škarij.
5. Na list papirja narišemo ravne črte, ki jih otrok izrezuje. Ko to usvoji, lahko nadaljujemo s krivimi črtami, izrezovanjem kroga . . .

Kljub temu da želimo otroku pomagati pri usvajanju njemu težkih veščin, mu moramo pustiti, da sam razišče možne, sebi lastne načine, kako izvesti neko aktivnost. Ne delajmo namesto otroka, pač pa bodimo njegovi pomočniki tedaj, ko nas potrebuje.

Otrokom je v pomoč, če je dejavnost, razdeljena na posamezne korake, podprta tudi z vizualnim gradivom, ob katerem se lahko nahaja še opis postopka.

Mlajšim otrokom s težavami pri zavežovanju vezalk lahko ponudimo čevlje z zapiranjem na ježka, starejši otroci pa so lahko zaradi rabe čevljev na ježke ali težav pri zavežovanju čevljev deležni zbadanja vrstnikov. Zagato lahko rešimo z elastičnimi vezalkami, ki omogočajo hitro obuvanje brez klasičnega zavežovanja, otroku pa tako omogočimo več časa za usvojitev te veščine.

Otroci z RMK imajo pogosto težave tudi na področju pisanja – pri zapisovanju so počasni, črke slabo oblikovane, rokopis pa slabše berljiv in neorganiziran. Ideje za pomoč pri urjenju veščine pisanja najdete v knjižici Težave pri pisanju in disgrafija.

Otroci z RMK potrebujejo ob spodbujanju razvoja finomotoričnih spretnosti našo pomoč in podporo tudi pri krepitvi motorike celotnega telesa. Otrokove težave z ravnotežjem, zaradi katerih se pogosto zgodi, da pade brez razloga, lahko nagovorimo s številnimi zabavnimi dejavnostmi.

Mlajšim otrokom lahko s kredami narišemo ali z vrvi-
co nakažemo različne črte, ki predstavljajo poti, po katerih se otrok počasi sprehodi. Poti naj bodo sprva ravne črte, nato krive in vijugaste. Spodbujajmo ga tudi pri hoji po črtah v naravi.

Za urjenje spretnosti ravnotežja otroku ponudimo tudi ravnotežne deske. Ob tem poskrbimo za varnost in pri uporabi deske iz bližine odstranimo predmete, ob katere se lahko pri morebitnem padcu udari.

Ravnotežje, koordinacijo telesa, pa tudi zavedanje prostora in lastnega telesa v njem lahko otrok uri z aktivnostmi na trampolinu.

K boljšemu ravnotežju in koordinaciji pripomorejo tudi dejavnosti na vodi. Le-te so pri otrocih navadno zelo priljubljene, morebitni padec v vodo pa ne prinaša modric, pač pa zabavo. Primer takšne dejavnosti je stoječe veslanje oziroma supanje.

Otrok lahko najprej ravnotežje lovi kleče na kolenih, kasneje pa že poskuša vstati. Veslanje zahteva več koordinacije, zato ga priključimo nazadnje.

Za otroka z RMK so primernejše športne dejavnosti, pri katerih mu ni potrebno tekmovati z vrstniki, saj mu je tako omogočeno, da dejavnost izvaja v skladu s svojimi spretnostmi. Takšne dejavnosti so npr. plavanje, gimnastika, borilne veščine, ples ... Uspesnejši so tudi pri dejavnostih, kjer se za izvedbo zahtevani gibi ponavljajo (npr. rolanje, vožnja s kanujem, smučanje ...).

Velik izziv otrokom z RMK predstavljajo igre z žogo, kjer je potrebno natančno podajanje ali brcanje žoge soigralcu in lovljenje. Za urjenje spretnosti rokovanja z žogami lahko otrok sprva lovi milne mehurčke ali balone. Oboji po zraku potujejo počasneje kot žoge, zato ima otrok več časa in s tem možnosti, da jih ujame.

Žoge naj bodo različnih velikosti in materialov. Dejavnosti pričnemo z večjimi in lažjimi žogami.

Nato ponudimo večjo in mehkejšo žogo (npr. žogo iz pene), ki naj si jo otrok podaja v paru, tako da jo sprva kotali, nato meče z vmesnim odbojem na tleh, nenazadnje pa poda in ujame brez vmesnih odbojev od tal.

Smer podaje lahko urimo preko igre s keglji. Izdelamo jih lahko skupaj z otrokom (plastenke napolnimo z vodo ali peskom). Otroka spodbujamo, da s potiskom žoge podre čim več kegljev.

Več idej za urjenje posameznih gibalnih veščin najdete v priporočeni literaturi.

Otroci z RMK se dejavnosti ne zmorejo naučiti zgolj s posnemanjem, zato ni dovolj, če jim neko dejavnost zgolj pokažemo. Potrebujemo tudi razlago in dodatna ustna navodila. Pred podajanjem navodil zagotovimo, da bo v okolici čim manj hrupa in drugih motečih dejavnikov, ki lahko otroka ovirajo pri sprejemu navodila. Ob podajanju informacij ga glejmo v oči. Tako poskrbimo, da nas otrok lahko posluša in je pozoren.

Ker imajo otroci z RMK težave pri sledenju navodilom, podamo le 1–2 navodila hkrati. V nasprotnem primeru se pogosto zgodi, da si bo otrok zapomnil in izvedel le prvo in zadnje navodilo, ostala pa nehote izpustil. Otroka lahko spodbudimo, da nam jih ponovi preden se loti izvedbe.

Navodila naj bodo poenostavljena in razdeljena na krajše dele. Uporabimo enostavne besede, bodimo jasni. Po potrebi navodilo ponovimo, otroka pa lahko spodbudimo, da nam jih pred izvedbo dejavnosti ponovi. Otroku omogočimo dovolj časa za procesiranje informacij ter organizacijo in načrtovanje lastne aktivnosti.

Otroci z RMK oz. z dispraksijo niso leni, pač pa se bojijo neuspeha in se lahko iz strahu gibalnim dejavnostim raje izognejo.

Če je otroka določene naloge, dejavnosti strah, ga v to ne silimo.

POMOČ PRI KREPITVI ORGANIZACIJSKIH VEŠČIN

Otroci z RMK se s težavami na področju načrtovanja in organizacije spopadajo v šoli in pri vsakodnevnih dejavnostih ter zato še toliko bolj kot drugi otroci potrebujejo našo pomoč pri tem.

Šibke organizacijske težave se navadno izražajo predvsem v šoli s pogostim pozabljanjem domačih nalog ter s pozabljanjem in izgubljanjem šolskih potrebščin, otroci imajo pogosto neurejeno šolsko torbo ter delovni prostor (šolska ali domača pisalna miza), pripomočki in potrebščine so lahko raztreseni po prostoru.

Doma se najpogosteje srečamo s težavami pri redu in organizaciji v otrokovi sobi. Otroka spodbujamo pri pospravljanju igračk po zaključeni igri, navajajmo ga, da igračko pospravi, preden vzame drugo. Odloži naj jo na stalno mesto, ki ga lahko opremimo z nalepko s podobo ali imenom igrače.

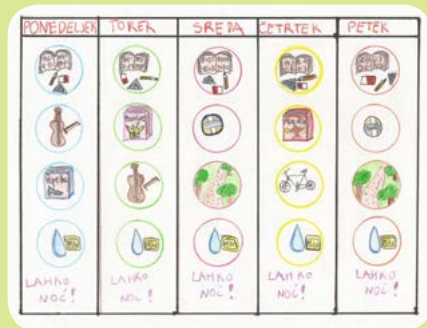
Na podoben način lahko z otrokom označimo tudi **stalni prostor** za ostale predmete v sobi, za oblačila, šolske potrebščine in šolsko torbo, pisalno mizo ...

Šolski urnik postavimo na vidno mesto v otrokovi sobi. Določimo stalni prostor za zvezke, delovne zvezke in učbenike. Platnice zvezkov ovijmo v barvne ovitke, ki se ujemajo z barvo predmeta na otrokovem urniku. S tem lahko otroku z RMK močno olajšamo vsakodnevno pripravo na šolo.

Otrokom je v veliko pomoč, če so seznanjeni z dejavnostmi, ki se bodo zgodile tekom dneva, saj se tako počutijo varneje. To lahko zagotovimo z družinskim koledarjem, v katerega skupaj z otrokom vnesemo vse že znane obveznosti. Dnevne obveznosti lahko ponazorimo slikovno, predvsem pri mlajših otrocih.

Odločite se lahko za tedenski (mlajši otroci) ali mesečni koledar (starejši otroci). Vsak večer skupaj z otrokom pregledajte in se pogovorite o tem, kaj vse ga čaka naslednji dan.

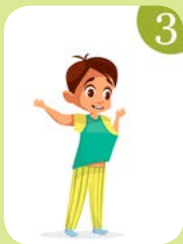
Tudi šolski urnik je neke vrste koledar in se nanaša predvsem na organizacijo pripomočkov (zvezki, delovni zvezki, potrebščine), ki jih mora otrok na določen dan prinesiti v šolo.

V skladu s šolskim urnikom je potrebno vsakodnevno pripraviti šolsko torbo. Le-ta naj ima več predalčkov. Z otrokom se pogovorite in načrtujte, v katerem predalu bodo spravljene šolske copati, kje bo prostor za peresnico in kam naj spravi zvezke, delovne zvezke.

Sprva otroku pomagajte vsak večer pripraviti torbico, dokler otrok večšine ne usvoji. Nato nekaj časa otroku nudite oporo tako, da skupaj z njim preverite, ali je v torbici vse, kar predvideva šolski urnik in morebitni zapisi v beležki, kaj kmalu pa bodo otroci zmogli torbo pripraviti samostojno. Vsak napredek pri samostojni pripravi potrebščin pohvalimo.

Sestavljeno dejavnost razdelimo na kratke enostavnejše korake. Otroku v oporo ponudimo tudi slikovno oporo v zaporedju korakov.

Primer slikovnega prikaza jutranje rutine. Otrok lahko sličico z dejavnostjo, ki jo je že opravil, pospravi.

Del jutranje rutine, ki lahko otrokom z RMK predstavlja večji izziv, je oblačenje in preoblačenje. Ti otroci so pri oblačenju počasni, pogosto si oblačila oblečejo narobe, ob tem pa še lovijo ravnotežje med oblačenjem hlač in obuvanjem nogavic. Težave lahko imajo že pri pomnjenju vrstnega reda oblačenja.

Pri oblačenju vzpostavljajte rutino glede vrstnega reda oblačenja posameznih oblačil. Postopek lahko slikovno ponazorite po vzoru prikazane jutranje rutine. Otroku omogočimo dovolj časa, da se lahko obleče in ga spodbudimo, da pri tem sedi; tako zagotovimo telesu dovolj opore in zmanjšamo težave z ravnotežjem.

Otrok bo čez glavo lažje spravil majice z ohlapnejšim ovratnikom; ker pa se sooča tudi s težavami orientacije, mu bo pri oblačenju majic v pomoč, če bo na sprednji strani oblačila potisk ali V-izrez.

KAM PO POMOČ?

Kadar opažate opisane težave, ki vztrajajo dlje časa, otroka ovirajo doma in v šoli, ali se pojavi celo odpor do šole, je dobro, da poiščete strokovno pomoč.

V šoli se najprej obrnite na otrokovega razrednika, pogovorite se z učiteljem športa, obrnite se tudi na šolsko svetovalno službo. V šoli so otroci z RMK lahko deležni pomoči glede na vrsto in stopnjo izraženosti težav. V naših šolah se uporablja 5-stopenjski model pomoči, ki je prikazan na sliki.

Pomoč lahko poiščete tudi **v zunanjih specializiranih ustanovah:**

Svetovalni centri za otroke, mladostnike in starše Maribor/Ljubljana/Koper/Posvetovalnica Novo mesto,

zdravstvene institucije (ambulante za otroško in mladostniško psihiatrijo, razvojno nevrologijo ter pediatrijo),

centri za duševno zdravje v zdravstvenih domovih.

5. Pomoč, ki je določena v okviru **POSTOPKA USMERJANJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI** (1–5 % otrok se sooča s težjimi težavami).

4. ZUNANJE SPECIALIZIRANE USTANOVE se vključijo v obravnavo otroka, kadar težave vztrajajo kljub oblikam pomoči na šoli.

3. POMOČ NA ŠOLI izvajajo učitelji ali drugi strokovni delavci v sodelovanju s svetovalno službo in starši.

2. SVETOVALNI DELAVEC – v pomoč otroku se vključi šolska svetovalna služba.

1. POMOČ UČITELJA pri pouku, nivojskem in dopolnilnem pouku – učitelj v okviru dobre poučevalne prakse prilagaja delo otroku (namenjena je 80 % otrok z učnimi težavami).

Diagnostika pri zunanjem strokovnjaku omogoči, da natančneje spoznamo razloge za otrokove težave in močna področja. Na osnovi teh informacij lažje oblikujemo učinkovit načrt pomoči v šoli in doma.

VIRI IN PRIPOROČENA LITERATURA:

Magajna, L., Kavkler, M., Čačinovič Vogrinčič, G., Pečjak, S., Bregar Golobič, K. (2008). Koncept dela: Učne težave v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Boon, M. (2014). Can I tell you about dyspraxia? London: Jessica Kingsley Publishers.

BRAVO – društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami. <https://www.drustvo-bravo.si/>

Brookes, G. (2007). Dyspraxia. London: Continuum.

Drew, S., Atter, E. (2008). Can't play won't play: Simply sizzling ideas to get the ball rolling for children with dyspraxia. London: Jessica Kingsley Publishers.

Dyspraxia Foundation. <https://dyspraxiafoundation.org.uk/>

Kirby, A., Peters, L. (2007). 1000 ideas for supporting pupils with dyspraxia and DCD. London: Bloomsbury Publishing OLC.

Patrick, A. (2015). The Dyspraxic learner: Strategies for success

**SVETOVALNI CENTER
ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN STARŠE
MARIBOR**

Lavričeva ulica 5, 2000 Maribor
Tel.: 02 23 49 700
Fax: 02 23 49 701

svetovalni.center-mb@guest.arnes.si
www.svetovalnicenter-mb.si

RAZVOJNA MOTNJA KOORDINACIJE ALI DISPRAKSIJA

Kako jo prepoznamo in kako pomagamo

Pripravila in uredila: Tanja Klavž

Fotografije: Bigstock

Ilustracije so prispevali učenci OŠ Kašelj: Kristina Vuilova, Julija Omahen, Rok Ilovar, Taia Gale, Teodora Filipović, Klemen Glavica in Sara Karadžić

Lektura: Tatjana Vučajnk

Oblikovanje in prelom: Jana Kuharič

Naklada: 300 izvodov

Maribor, 2019